

INTERNATIONAL
STEP by STEP
ASSOCIATION

NA OTROKA OSREDINJENI ODDELKI V DRUGEM STAROSTNEM OBDOBJU VRTCA

**NA OTROKA OSREDINJENI
ODDELKI V DRUGEM STAROSTNEM
OBDOBJU VRTCA**

Prvič objavljeno v 2019

s strani International Step by Step Association (ISSA)

Izdajatelj slovenske različice:

Pedagoški inštitut

Center za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za Korakom

Naslovnica: Skupina predšolskih otrok, ki se na jesenski dan igrajo zunaj
(FatCamera/iStock, Getty Images)

Oblikovanje izvirnika: GrasshopperDesign.net

Kazalo

Predgovor	xi
Zahvale	xv
Uvod	1
I. del Kako se otroci razvijajo in učijo	11
Poglavje 1 Dober začetek	12
Poglavje 2 Razvojne teorije in teorije učenja, na katerih temelji pristop Korak za korakom	18
II. del Partnerstvo med družino in skupnostjo	29
Poglavje 3 Videnje družin in skupnosti kot kompetentnih partnerjev	31
Poglavje 4 Spoštljiva in vzajemna komunikacija	41
Poglavje 5 Vključevanje družin in skupnosti	53
III. del Spodbudno učno okolje za vse otroke	67
Poglavje 6 Okolje, v katerem otroci čutijo pripadnost	70
Poglavje 7 Demokratična kultura	81

Poglavje 8 Učno okolje	94
IV. del Strategije, ki gradijo na otrokovih kompetencah	107
Poglavje 9 Opazovanje, dokumentiranje in reflektiranje	109
Poglavje 10 Odzivno načrtovanje	122
Poglavje 11 Odzivne strategije poučevanja	136
V. del Profesionalni razvoj	149
Poglavje 12 Kritična refleksija kot temelj profesionalnega razvoja	151
Poglavje 13 Portfolio profesionalnega razvoja in akcijsko raziskovanje	163
VI. del Pristop Korak za korakom v praksi: ključne kompetence in integrirani centri dejavnosti	173
Poglavje 14 Jezikovne kompetence in opismenjevalne veščine	175
Poglavje 15 Matematične kompetence	190
Poglavje 16 Državljske in kulturne kompetence skozi domišljjsko igro	201
Poglavje 17 Naravoslovne kompetence	214
Poglavje 18 Kompetence ustvarjalnih umetnosti	225
Poglavje 19 Tehnološke kompetence	244

Poglavje 20 Gibalne spretnosti	254
Poglavje 21 Drugi integrirani centri dejavnosti: gradniki ter pesek in voda	268
Viri	282
Priloge	289
Priloga 1 Vprašalnik za zbiranje interesov družin	290
Priloga 2 Primer poteka dnevne rutine	292
Priloga 3 Čeklista za promocijo kulturne raznolikosti v oddelku	295
Priloga 4 Gradiva v kompletu <i>ISSA orodja za izboljšanje kakovosti prakse in profesionalni razvoj</i>	298
Priloga 5 Primeri gradiv za spodbujanje jezikovnega razvoja in opismenjevanja	300
Priloga 6 Primeri gradiv in materialov za matematično-manipulativni center dejavnosti	301
Priloga 7 Ideje za domišljijsko igro	302
Priloga 8 Primeri gradiv in materialov za naravoslovni center dejavnosti	303
Priloga 9 Primeri gradiv in materialov za umetniški center dejavnosti	305
Priloga 10 Primeri gradiv in materialov za center dejavnosti s peskom in vodo	307

V. del

Profesionalni razvoj

Uvod

Pri pristopu Korak za korakom velja prepričanje, da lahko kakovostno poučevanje izvajajo le vzgojitelji, ki se nenehno ukvarjajo s profesionalnim in osebnim razvojem, razmišljajo o svojem delu, sodelujejo z drugimi in uživajo v procesu vseživljenjskega učenja. Profesionalni razvoj mora temeljiti na naših interesih, potrebah in prednostih. To bi nas kot strokovne delavce moralo spodbuditi, da prevzamemo odgovornost za svojo rast in učenje ter za rast in učenje svojih sodelavcev.

To poglavje bo razširilo naše pojmovanje tega, kar smo tradicionalno obravnavali kot dejavnosti profesionalnega razvoja, in tega, da na profesionalni razvoj gledamo kot na proces, v katerem posamezno in v skupini razmišljamo o tem, kaj počnemo, ter o posledicah teh ukrepov. Refleksija nam omogoča, da bolje uskladimo svojo vizijo, svoja prepričanja o tem, kako se otroci razvijajo, in svojo vlogo vzgojitelja s tem, kako, kaj in zakaj učimo. Prav tako nam omogoča, da povežemo svoje znanje, pristope in vrednote ter jih ocenimo, s čimer razvijemo svoje profesionalne kompetence.

Kot smo že omenili v uvodu, je pristop Korak za korakom zasnovan na pedagoških načelih, ki so namenjena usmerjanju našega dela in našega razvoja kot strokovnih delavcev na področju predšolske vzgoje. Po zgledu drugih strokovnih organizacij smo v okviru pristopa Korak za korakom razvili standarde za izobraževanje v obliki Pedagoških standardov ISSA (ISSA Pedagogical Standards, 2002). Pozneje smo jih nadgradili v Pedagoška področja kakovosti ISSA (ISSA Principles of Quality Pedagogy, 2010), ki so bližje vrednotam, ki jih lahko kot vzgojitelji ustrezno prilagajmo glede na svoje potrebe in potrebe skupnosti, v kateri delujemo.

V 12. poglavju predstavimo pomen kritične refleksije v profesionalnem razvoju z uporabo Pedagoških področij kakovosti ISSA ter kako jih je mogoče uporabiti posamično in v sodelovanju z drugimi vzgojitelji pri dejavnostih, kot so obiskovanje delavnic/seminarjev/konferenc, sodelovanje pri neposredni pedagoški praksi, delati pod vodstvom mentorja in mentoriranje drugih, sodelovanje v profesionalnih učečih se skupnostih ter opazovanje našega dela s strani drugih oz. naše opazovanje drugih.

V 13. poglavju predstavimo druge oblike dejavnosti profesionalnega razvoja, ki prav tako zahtevajo kritično refleksijo, kot sta razvijanje strokovnih portfoliev in raziskovanje pristopov, ki prispevajo k naši profesionalni rasti. V tem poglavju boste dobili osnovne informacije, ki vam bodo pomagale uresničevati Pedagoška področja kakovosti ISSA na področju profesionalnega razvoja, ki predstavlja osrednje področje 7 (glej uvod):

Osrednje področje 7: Profesionalni razvoj

7.1 Vzgojitelj nenehno izboljšuje svoje kompetence za doseganje in ohranjanje visoke kakovosti poklica vzgojitelja v skladu s spreminjajočimi se potrebami današnjega sveta.

Kritična refleksija kot temelj profesionalnega razvoja

Refleksija je eden od najpomembnejših temeljev profesionalne rasti, saj ponuja priložnost za učenje iz lastnih izkušenj. Vendar več izkušenj ne pomeni nujno več znanja, poleg tega vsakdanje reakcije na situacije pogosto niso dovolj, da bi pri našem delu prišlo do sprememb. Naš cilj je odkriti nove načine razmišljanja o našem delu z otroki z namenom izboljšati njegovo kakovost. Pomeni raziskovanje lastnih ravnanj in temeljnih prepričanj, ki ta ravnanja ohranjajo.

Nedavne raziskave (Evropska komisija, 2011) so pokazale, da vzgojitelji potrebujejo več kot le znanje in spretnosti, da bi otrokom zagotovili kakovostne učne izkušnje; prav tako morajo imeti sposobnost kritične refleksije o teh izkušnjah. Ni dovolj, če zgolj obiskujemo ali sodelujemo v dejavnostih profesionalnega razvoja. Da bi lahko uporabili, kar smo se naučili iz interakcij z otroki in njihovimi družinami ter iz dejavnosti, ki jih izvajamo z njimi, moramo kritično razmisliti o svojem delu in tem, kar smo se naučili.

Kot vzgojitelji se moramo zavedati, da ima profesionalizacija manj opraviti s tem, da »postanemo tehnični strokovni delavec, osredotočen na predpisane poti in rezultate«, in veliko več s tem, da »postanemo demokratični strokovni delavec, ki ceni vzajemne odnose in v središče svojega dela postavlja otroke, družine in skupnosti« (Miller in Cable, 2011)

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK

- Kako refleksija postane »kritična« in zakaj je pomembna?
- Katere oblike profesionalnega razvoja spodbujajo kritično refleksijo?
- Kateri viri oblikovani na nivoju združenja ISSA lahko vzgojiteljem pomagajo bolj kritično razmišljati o svojem delu?

Kaj je kritična refleksija?

Kritična refleksija je postopek analize, ocenjevanja, ponovnega preučevanja in preizpraševanja izkušenj in znanja v širokem naboru vprašanj (npr. tistih, ki se nanašajo na socialno pravičnost, razvoj učnega načrta, teorije učenja, politiko in kulturo). Oddaljuje se od bolj tehničnih vidikov poučevanja, ali z drugimi besedami, namesto da bi odgovarjali na vprašanje »Kako?«, se ukvarjamo z vprašanjem »**Zakaj?**«. Z vprašanjem »Zakaj?« se izognemo rutinskemu poučevanju in v svojem oddelku uvedemo prakso refleksije. Vprašanje »Kaj?« pa nam omogoča razširiti obseg razmišljanja o dilemi, ki jo imamo.

Kritična, reflektivna vprašanja »Zakaj?« lahko vključujejo: »Zakaj se morajo otroci naučiti teh dejstev ali veščin?« ali »Zakaj so pomembna v današnjem svetu?« (Na primer: »Zakaj leto za letom učimo temo štirih letnih časov?«) Nato lahko nadaljujemo z vprašanjem »Kaj?«, na primer: »Kaj lahko naredim, da bi ta tema postala bolj pomembna oz. zanimiva za otroke?«

Refleksija vključuje tudi povezovanje tega, kar je otrok sposoben razvojno narediti, s tem, kar poučujemo, pa tudi tega, kako poučujemo. »Zakaj poučujemo to vsebino, če otrok nanjo ni razvojno pripravljen?«, »Zakaj ta vsebina ni v otrokovem območju bližjega razvoja ali zakaj je preveč enostavna?«, »Če otroke poskušamo naučiti določenih veščin prehitro, na primer branja, ali razvijamo ljubezen do branja ali ne?«, »Zakaj nekateri otroci pridobijo določeno znanje, drugi pa ne?« Nato lahko sledijo vprašanja »Kaj?«, kot so: »Kaj moram storiti drugače, da dosežem določenega otroka?«

Reflektivno poučevanje je koncept, ki ga je uvedel Dewey (1933), ko je razlikoval med rutinskim dejanjem in dejanjem, ki je reflektivno. Rutinsko dejanje vodi predvsem impulzi, tradicija in avtoriteta. To pomeni, da vzgojitelji poskušajo reševati težave na podlagi kolektivnega kodeksa ('tako pri nas delamo'). Reflektivno dejanje vključuje aktivno, vztrajno in skrbno upoštevanje kakršnega koli prepričanja ali prakse glede na razloge, ki ga podpirajo, in nadaljnje posledice, do katerih vodi (Brajkovic, 2014.)

Dewey (1933) je govoril o treh predpogojih za refleksijo: odprtost uma, odgovornost in zavzetost. Odprtost uma se nanaša na aktivno poslušanje različnih stališč, namenjanje popolne pozornosti alternativam in prepoznavanje možnih napak v naših prepričanjih, tudi tistih, ki so nam še posebej všeč. Biti odprt

pomeni aktivno iskati kazalce, za katere se izkaže, da so nasprotni od tistih, za katere se nam zdi, da so »pravilni« ali »resnični«. Odgovornost predvideva razmišljanje o številnih posledicah poučevanja: vplivu na otrokovo samopodobo in intelektualni razvoj ter družbenih posledicah na otrokovo življenje.

Refleksija naj bi nas spodbudila k drugačnemu razmišljanju in ravnanju. Predstavlja spodbudo za nadaljnjo rast. V procesu refleksije se soočimo s svojimi pojmovanji in subjektivnimi teorijami, ki so nastale iz ponavljajočih se izkušenj, in jih kritično ponovno preverimo. Refleksija je pomembna, saj lahko kot strokovni delavci na področju predšolske vzgoje preoblikujemo in spremenimo svoje delovne izkušnje, se iz njih učimo in jih ponovno vključimo v svoje delo. V procesih refleksije si pomagamo postavljati vprašanja, ki usmerjajo naše razmišljanje in nas vodijo k pridobivanju novega znanja, praks in vrednot.

www.issa.nl

www.pei.si

www.korakzakorakom.si